UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Idea Theologiæ Moralis

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ, 1648

Cap. I. De objecto fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38935

Visual Library

disputando contra Pelagianos tam de peccato originali, quàm de gratia & libero arbitrio, aliquando modum in verbis excedere ut à plerisque observatū est 2. August. nihil affirmasse de pœnis parvulorum, nisi dubitando, ut patet ex verbis illis *epist. 28.* Cum ventum est ad pœnas parvulorum, magnis angustiis coarctor, nec invenio prorsus quid respondeam. Quare salvo honore ipsi debito, constanter omniū ferè Theologorum sententiam tutò sequi possumus.

LIBER III.

DE FIDE, SPE, ET CHARITATE.

CAPUT I.

De objecto Fidei.

RESOLUTIO I. *Objectum materiale primarium fidei est Deus: totale verò & adæquatum, quidquid sub divinam revelationem cadit.*] PRIMA PARS PROBATUR, quia inter omnia quæ per fidem creduntur, Deus principem locum obtinet; quare Deus est primarium objectum materiale fidei: sicut ob eādem rationem diximus in prœmio, Deum esse objectum primarium materiale Theologiæ; & generatim quælibet scientia habet pro objecto primario materiali, id quod nobilius est inter omnia entia, quæ sub illius considerationem cadunt.

Hoc autem intellige de Deo absolutè, ut Deus est, seu sub ratione divinitatis; sicut enim Deus est subjectum, in primariis conclusionibus Theologicis, indeque fit ut Deus, sub ratione Deitatis, sit primarium objectum materiale Theologiæ; ita Deus, ut Deus, debet esse primarium objectum materiale fidei, cùm

præcipuæ veritates nobis ad credendum propositæ, sint illæ quibus docemur, Deum esse unum in essentia & trium in personis; Deum esse Creatorem, & Redemptorem mundi & similes.

Secunda pars ostenditur, nam cùm per fidem divinam credamus id quod revelatum est, sequitur totale & adæquatum fidei objectum complecti id omne quod sub divinam revelationem cadit; adeoque non modo Deum, sed etiam alia pleraque, cùm de iis facta sit revelatio, spectare ad objectum fidei. Si tamen reliqua spectentur, quatenus creduntur in ordine ad Deum, sic non incongruè dici potest, Deū esse adæquatum objectum fidei, saltem indirectè, siquidem fides Christiana nihil credendum proponit, nisi ex intentione ut Deus meliùs cognoscatur, & ametur.

Dices, quæcunque continentur sub objecto fidei, sunt æquè credibilia; at res creātæ nō sunt æquè credibiles ac divinæ, cùm nō sint æquè necessariæ; ergo, &c. *Respondeo* res omnes quæ fide divina creduntur, non esse secundum se, & ex proprio merito æqualiter credibiles, esse tamen, quatenus omnes à Deo sunt revelatæ; cùm Deus non minùs in parvis, quàm in magnis summè sapiens, & verax sit.

RESOLUTIO II. *Deus est formale objectum fidei, idque sub ratione primæ veritatis.*] PRIOR PARS PROBATUR. nam illud est objectum formale fidei, quo intellectus noster movetur, ad assentiendum rebus revelatis: at Deus est id quo intellectus noster ad hoc movetur, credimus enim mysteria fidei nostræ, quantumvis alta & obscura, vera esse, quia Deus ipse ea revelavit. Ergo Deus est objectum formale fidei.

Secunda pars suadetur, nam Deus est objectū formale fidei, per eam perfectionem, per quam movet intellectum nostrum, ut firmiter assentiatur rebus ab eo revelatis; at hoc habet, quatenus est prima & summa veritas, quæ scilicet neque falli, neque fallere potest,

potest, cùm hoc præcisè sufficiat, ut illius testimonia credibilia facta sint nimis, ergo Deus ut prima veritas, est formale objectum fidei.

Confirmatur, nam Deus non movet intellectum, ut illi firmiter assentiamur, quatenus est Deus, aut misericors, &c. quia si esset Deus, & misericors, non tamen summè verax, illius dicta non essent fide digna. Contra vero, si esset summè verax, neque divinitatem, aut alias perfectiones haberet, id satis esset ut meritò illius verbis fidem haberemus, sicut credimus homini eo ipso quòd illum veracem esse existimamus: quare Deus ut summè verax, est formale objectum nostræ fidei.

Dices, veracitas divina in ipsam divinitatem resolvitur, ergo hæc est primarium motivum nostræ fidei. *Respondeo* veracitatem divinam resolvi in divinitatem, velut in causam virtualem essendi, non autem ut in motivum assentiendi, quare nulla est consequentia.

RESOLUTIO III. *Deus ut revelans, seu testificans pertinet ad objectum formale fidei.*] PROBATUR, quia sicut non credimus homini veraci, nisi nobis loquatur, ita nec Deo. Unde quemadmodum motivum credendi homini veraci, est testimonium quod ille nobis perhibet de re aliqua, ut ex eo patet, quòd quærenti cur illi credamus, statim respondemus, quia id ita se habere testatus est; ita motivum credendi Deo, ex illius testimonio partialiter sumi debet, adeò ut verum sit, nos credere aliquid, non modò quia Deus summè verax est, sed etiam quia ipse nobis illud revelavit.

Neque dicas, revelationem esse tantùm conditionem sine qua non, quemadmodum ipsa finis cognitio est conditio sine qua finis non moveret, etsi ipsa non moveat. *Non enim est par ratio*, siquidem cognitio finis non est id quod cognoscitur, sed tantùm id quo finis cognoscitur, adeoque solus finis movet. At verò ut intellectus assentiatur alicui veritati, necesse est ut

ipsam revelationem divinam cognoscat, & approbet; quare talis revelatio ad objectum formale, & motivum nostræ fidei pertinet.

Dices 1. Virtutes Theologicæ sic dicuntur, quia earum objectum formale est Deus; ergo revelatio cùm sit quid à Deo distinctum, non potest spectare ad formale objectum fidei. *Respondeo* satis esse quod Deus sit primarium, etsi non totale objectum virtutis Theologicæ, sicque revelationem posse spectare ad totale objectum fidei: quemadmodum beatitudo formalis, quæ est aliquid creatum, spectat ad objectum spei.

Dices 2. Si revelatio ingreditur objectum formale fidei, nihil credimus nisi quatenus à Deo revelatum est: at hoc dici non potest, quia credimus (verbi causa) Deum esse veracem, ridiculum autem est credere aliquem esse veracem, quia ipse testatur se esse veracem, *Respondeo* etsi id absurdum sit agendo de hominibus, qui falli possunt, & fallere; non tamen agendo de Deo, cujus testimonium propter suam infallibilitatem, tantæ est authoritatis ut meritò ei dicenti se esse veracem, credere debeamus.

Dices 3. Etsi possimus credere articulos fidei, quia sunt revelati, non tamen possumus credere eos esse revelatos, propter revelationem quia sic procederetur in infinitum: quare revelatio non est motivum necessarium nostræ fidei. *Respondeo* non sequi progressum infinitum, quia sicut per lumen video colorem, & lumen ipsum, ita per revelationem credimus articulos fidei, & revelationem ipsam.

Contrà lumen corporale per seipsum est visibile, at revelatio ipsa cùm sit obscura, non est per se cognoscibilis, adeoque debet cognosci per aliud notius. *Verùm id non sequitur*, nam supposita sufficienti propositione, & credibilitate articulorum fidei, intellectus à voluntate determinari potest, ut propter authoritatem Dei credat, non modo articulos revelatos, sed etiam ipsam eorum revelationem.

RE-

RESOLUTIO IV. *Revelatio publica facta toti Ecclesiæ sufficit ad objectum formale fidei, quamvis absolutè necessaria non sit.*] PRIMA PARS certa est ex fide, probarique potest ex eo, quod omnium Catholicorum consensu, ea vera est fides, qua assensum præbemus mysteriis, per Apostolos universali Ecclesiæ à Deo revelatis, etsi nullam eorum privatam revelationem habeamus. Unde Patres, quotquot contra hæreticos de rebus fidei decertant, veram fidem probare solent, ex revelatione Prophetis, & Apostolis facta, & per Scripturam sacram, ac traditionem ad alios fideles derivata.

Secunda pars ostenditur, quia potest Deus alicui personæ privatæ revelare aliquam veritatem credendam, & ille cui fit talis revelatio, potest assensum præbere rei revelatæ, propter authoritatem Dei revelantis; quo ipso elicit verum actum fidei, non minùs quàm ille qui credit, propter revelationem publicam. Imò actus illi sunt ejusdem speciei, eo quòd per utrumque formaliter homo assentitur alicui veritati, quia à Deo revelata est; quòd autem illa revelatio publica sit, aut privata, hoc plane est per accidens respectu ipsius fidei, quæ non fertur in objectum, quia revelatum est publicè, aut privatim, sed quia ab ipsa prima veritate semper infallibili revelatum est.

Dices 1. Fides nostra dicitur Catholica, seu universalis, ut distinguatur à privata. *Respondeo* illam denominationem se habere per accidens, respectu fidei, quæ erit eadem specie, sive sit Catholica, seu de rebus universali Ecclesiæ propositis, sive non.

Dices 2. Ecclesia sola est certa fidei regula, quatenus nullus præter illam potest rem aliquam proponere, ut ex fide credendam. *Respondeo* hoc verum esse de lege ordinaria, at quid prohibet, quin Deus possit extraordinariè, privatæ personæ aliquid revelare, ex fide credendum?

RE-

RESOLUTIO V. *Revelatio ad fidem spectans, debet esse obscura ex parte Dei revelatæ, quòd si sit evidens ex parte ipsius revelationis, fides quidem per se & formaliter in ea fundari non poterit: cum eatamen in eodem subjecto esse poterit.*] IN PRIMIS quòd revelatio debeat esse obscura, ex parte rei revelatæ, certum est apud omnes tum quia, ut ait Paulus *Hebr. 11.* Fides est argumentum non apparentium; tum quia fides essentialiter innititur alterius testimonio, tanquam motivo assentiendi: talis autem assensus ut sic, non potest non esse obscurus, ex parte rei creditæ, cùm testimonium sit medium extrinsecum, per quod res credita in se videri non potest: tum denique quia fides opponitur scientiæ, quatenus hæc claram, illa verò obscuram rei cognitionem dicit.

Secundò, quòd fides per se & formaliter non possit fundari in revelatione, quæ evidens est ex parte sui, seu quam clarè constat esse à Deo, probatur, nam duo hic assensus distingui possunt, primus quo quis evidenter judicat Deum esse qui ipsi aliquid revelat, qua ratione ex multorum sententia, primus Angelus cognoscebat revelationem, quam habuit in via, esse à Deo, cùm clarè sciret se in creatis nullum habere superiorem, à quo eam posset accipere. Secundus, quo quis formaliter ob talem revelationem, & quia clarè novit eam esse à Deo, assentitur rei revelatæ. At neuter est assensus fidei, non quidem prior, cùm sit intrinsecè evidens, & necessarius seu independens ab imperio voluntatis, quæ conditiones repugnant fidei: non etiam posterior, quia qui clarè cognoscit Deum esse qui revelat aliquid, cùm aliunde clarè sciat, Deum non posse mentiri, non potest non clarè cognoscere, id quod à Deo revelatum est, verum esse. Unde talis assensus est evidens, necessarius, & per discursum comparatus, adeoque ad scientiam potiùs quàm ad fidem spectans.

Tandem, quòd fides esse possit in eodem subjecto, simul cum evidentia revelationis, patet, tum quia pri-

primus Angelus cũ evidenti notitia revelationis sibi à Deo factæ, habuit in via fidem ejusdem speciei cum nostra: quod etiam proportione servata, probabiliter extendi potest ad B. Virginem, & Apostolos: tum quia potest homo assentiri rei revelatæ, præcisè propter testimonium Dei, seu quia Deus eam revelavit, non attendendo, an clarè constet, ejusmodi revelationem esse à Deo nec ne, sicut non attendit, an ea revelatio publica, an privata sit, assensus autem qui oritur ex tali motivo, est verus actus fidei.

Confirmatur, nam si evidentia revelationis impediret, ne intellectus posset elicere verum assensum fidei, cùm evidentia saltem morali nobis constet, quicquid in Scriptura continetur, esse à Deo revelatum, sequeretur veram fidem in nobis non esse.

RESOLUTIO VI. *Nunquam Deus de facto falsum dixit, neque potest de lege ordinaria, vel absoluta dicere falsum.*] PRIMA PARS est de fide, & ea ratione probatur, quia scienter dicere falsum, est mentiri, at Deus non potest aliquid dicere nisi scienter, quare si falsum diceret, mentiretur. Constat autem ex Scriptura, Deum esse veracem, & non mentiri, quod ut minimum sic intelligendum est, ut nunquam de facto mentitus sit. *Confirmatur*, quia si vel semel Deus mentitus esset non immerito possemus omnes de mysteriis fidei nostræ dubitare, talisque dubitatio nequaquam culpanda esset.

Secunda pars est etiam de fide, & ostenditur, tum ex Scriptura citata, quæ cùm ait, Deum esse veracem, & non esse quasi hominem, ut mentiatur, indicat eum non posse saltem de lege ordinaria mentiri, quia aliàs fides nostra fluctuaret, neque spem nostram in Deo firmiter collocare possemus, cùm tamen Scriptura intendat, nos reddere certissimos de divinis promissionibus. Sequela patet, quia si Deus de lege ordinaria mentiri potest, talis potentia juxta cursum ordinarium rerum ad actum potest reduci, imò

imò aliquando reducenda est, quare meritò suspicari poterimus, num fortè Deus in iis quæ ad salutem nostram spectant, ejusmodi facultate usus fuerit.

Nec dicas, Deum in Scriptura testari, se nunquam mentitum esse, responderi enim poterit, unde constet Deum tale quid affirmando, non esse mentitum, si de lege ordinaria mentiri potest, *Verùm* prædicta ex dicendis firmiora evadent.

Tertia pars suadetur, 1. Quia Scriptura instituens differentiam inter Deum, & hominem, quòd Deus non sit sicut homo, ut mentiatur, & quod sit verax, omnis autem homo mendax, non tam agit de actu (cùm ex communi sententia, Beata Virgo nunquam mentita sit, idemque multi probabiliter sentiant de Joanne Baptista, & quibusdam aliis) quàm de ipsa potentia mentiendi, ut ostendat tantam esse Dei veracitatem, ut per nullam potentiam possit mentiri, sicut nec mutari, cùm tamen homines quantumvis sancti, mentiri possint, etsi per gratiam specialem ab actuali mendacio abstineant. *Confirmatur* ex verbis illis *Hebr. 6.* Ut per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium haberemus, iis enim docet Apostolus, impossibile esse Deum mentiri, sive quando simpliciter promittit, sive quando juramentum adhibet promissioni. Unde plane sequitur, impossibile esse quòd Deus falsum proferat, seu mentiatur, cùm juramentum, aut promissio nullam illius verbis majorem authoritatem conciliet. Similia sumi possunt ex August. *lib. 1.* de Symbolo *cap. 1.* Anselmo *lib. 1.* cur Deus homo *cap. 12.* aliisque Patribus, qui passim docent æquè Deum non posse mentiri, ac non potest mori, eum non fore omnipotentem, si mentiri posset, & similia.

Probatur 2. Tum quia si Deus absolutè posset mentiri, non posset fides nostra omnimodam habere firmitatem, semper enim esset occasio dubitandi, nū Deus in iis quæ nobis revelavit, tali potestate usus

sit,

sit, tum quia sicut Deus non potest homini esse author mali, ita nec per se malum facere, at mendacium est intrinsecè malum, & rectæ rationi contrarium, cùm per illud destruatur nexus ille & societas, ad quam inter creaturas rationales servandam, verba instituta sunt.

Notandum autem 1. Prædicta ita debere intelligi, ut Deus neque per seipsum, neque per alium mentiri possit: hoc enim æquè est inordinatum, ac per se malum. Alioqui cùm Scriptura per Prophetas & Apostolos ad nos à Deo transmissa sit, de illius certitudine meritò dubitari posset. *Neque refert* quòd Abraham, Jacob, & alii viri sancti interdum mendacium aliquod proferre visi sint, aut enim hoc tropicè explicandum est, ut multi sentiunt, aut in Deum authorem referendum non est. Quòd verò Scriptura insinuat, Deum mittere in aliquos spiritum erroris, ut credant mendacio, permissivè intelligendum est, ut constat ex dictis in suavi Concordia, contra prædeterminationem physicam.

Notandum 2. Quòd sicut Deus, quia summè bonus est, non potest aliquem inducere in malum, ita cùm summè sit verax, non potest eum directè inclinare in errorem. Quo fit ut nequeat Deus infundere homini habitum erroris, & multo minùs assensum falsum in eo directè producere, per modum causæ particularis, determinando illius intellectum ad ejusmodi assensum. Esto possit Deus concursu universali, conservare habitum erroris jam productum, & aliquid efficere, cujus occasione scit hominem in errorem inducendum.

RESOLUTIO VII. *Ad fidem non sufficit revelatio virtualis seu mediata, sicut neque ea quæ vera non est revelatio, etsi talis existimetur.* PRIOR PARS probatur, nam revelatio virtualis tunc habet locum quando propositio aliqua in se non est revelata, deducitur tamen per legitimam consequentiam, ex alia quæ revelata est, qua ratione Deus virtualiter censetur revelasse,

Chri-

Christum esse risibilem, quatenus revelavit eum esse hominem. Atqui ejusmodi revelatio ad fidem non sufficit, sed tantum ad assensum Theologicum, ut patet ex alias dictis, & vel inde colligitur, quia cum Deus Christum hominem esse dixerit, & non dixerit esse risibilem etsi hoc & illo per evidentem consequentiam colligatur, non tam certò credo, Christum esse risibilem, quàm eum esse hominem: cùm tamen omnes actus fidei Christianæ æquè certi esse debeant, utpote eidem motivo infallibili divinæ revelationis innixi.

Dices 1. Ex eo quod revelatum sit, Christum esse hominem, de fide est eum habere animam rationalem; ergo & esse risibilem. Sequela patet, quia utrumque æqualiter continetur in propositione revelata. *Respondeo* non sequi, & ratio disriminis est, quia cum anima sit de essentia hominis, eo ipso quòd Deus revelat, Christum esse hominem, formaliter, etsi non distinctè censetur revelare, eum habere animam rationalem, sicut & revelat eum esse animal rationale: at idem dici non debet de risibilitate, aliisque proprietatibus ex hominis essentia profluentibus, cum in ea formaliter non contineantur.

Dices 2. De fide est, hunc infantem ritè baptizatum, esse justum, hoc autem non est revelatum nisi virtualiter, quatenus de fide est, omnem infantem ritè baptizatum esse justum. *Respondeo*; hanc non esse revelationem virtualem, sed formalem, etsi non satis distinctam: nam qui dicit, omnem hominem esse justum, dicit Petrum, Joannem, & singulos homines justos esse.

Dices 3. Ille non est hæreticus, qui negat propositionem, quæ non est de fide, at qui negat Christum esse risibilem, est hæreticus, ergo, &c. *Respondeo* minorem falsam esse, quia etsi credat, Christum esse hominem, poterit negare esse risibilem, putans risibilitatem non esse inseparabilem ab homi-

homine, cujus oppositum ex revelatione non constat.

Posterior pars ostenditur, tum quia ex communi sententia, fidei divinæ non potest subesse falsum; at posset, si ea revelationi existimatæ inniteretur: tum quia sicut repugnat quòd habeam fidem alicui homini minimè loquenti, ita & quòd fidem habeam Deo, nisi ipse Deus loquatur, etsi loqui existimetur: tũ deniq; quia nulla ratio est cur non potuerit Deus immittere homini lumen aliquod supernaturale, intrinsecè determinatum ad assensus dumtaxat veros, quales non essent, si in ficta revelatione inniti possent.

Dices, homines simplices multa credunt, ut à Deo revelata, quæ tamen revelata non sunt: at quid vetat talem assensum esse veræ fidei? maximè cùm vera misericordia exerceatur erga fictum pauperem, & vera adoratio circa hostiam quæ putatur consecrata, cùm non sit. *Respondeo* homines illos ut non moventur ad credendum, vero Dei testimonio, ita nec verum fidei assensum præbere, sed existimatum dumtaxat. Quomodo enim dici potest, eos credere Deo loquenti, cùm Deus non loquatur? Possunt tamen elicere veros actus virtutum moralium, circa falsa objecta; quia voluntas fertur in illa, non ut sunt in se, sed ut ab intellectu repræsentantur, intellectus verò fertur in suum objectum, ut est in se.

CAPUT II.

De propositione objecti fidei.

RESOLUTIO I. *Ad fidem requiritur propositio aliqua rerum credendarum, per quam res illæ fiant evidenter credibiles.*] QUOD requiratur propositio aliqua, satis perspicuum est, quia cùm res fidei sint obscuræ, non potest intellectus circa illas ferri per assensum, nisi sufficienter ipsi proponantur tanquam fide dignæ. Eo vel maximè